

Betænkning afgivet af Social- og Ældreudvalget den 3. maj 2021

Betænkning

over

Forslag til lov om velfærdsaftaler på ældreområdet

[af social- og ældreministeren (Astrid Krag)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 5 ændringsforslag til lovforslaget. Venstres, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerliges medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1, 2, 4 og 5. Social- og ældreministeren har stillet ændringsforslag nr. 3.

2. Dispensation fra Folketingets forretningsorden

Udvalget indstiller, at der dispenseres fra bestemmelsen i Folketingets forretningsordens § 8 a, stk. 2, om, at der skal gå 2 dage fra offentliggørelsen af betænkningen, til lovforslaget kommer til 2. behandling.

3. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, SF, RV, EL og ALT) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af social- og ældreministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af V, KF og NB stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (V, DF, KF, NB og LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag. Hvis de under nr. 1, 2, 4 og 5 stillede ændringsforslag ikke vedtages ved 2. behandling, vil mindretallet stemme imod lovforslagets endelige vedtagelse ved 3. behandling.

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Politiske bemærkninger

Venstre

Venstres medlemmer af udvalget ønsker at sætte kommunerne fri, og V så gerne, at der var langt flere frikommuneforsøg. Med det udgangspunkt har V stillet et beslutningsforslag om, at alle kommuner skal have mulighed for at

tage livtag med både regulering og bureaukrati, jf. beslutningsforslag nr. B 156, forslag til folketingsbeslutning om en ny forsøgsordning for udvidede frikommuneforsøg på en række velfærdsområder. Med en ny udvidet frikommuneforsøgsordning ønsker V, at alle 98 kommuner i Danmark skal kunne ansøge om at gennemføre konkrete forsøgsforløb inden for et eller flere velfærdsområder efter eget valg, eksempelvis dagtilbuds-, folkeskole-, ældre-, beskæftigelses-, social-, kultur-, fritids-, teknik-, miljø- og klimaområdet.

Lovforslaget rummer flere hegnspele, som på forskellig vis afgrænser lovforslaget. V ønsker ikke at undergrave fritvalgsmulighederne og har derfor sammen med KF og NB stillet ændringsforslag om, at bestemmelserne om frit valg af private leverandører af personlig og praktisk hjælp og madservice ikke skal være omfattet af lovforslaget, således at kommunerne ikke kan gøre forsøg med borgernes frie valg i forbindelse med disse ydelser.

V har sammen med KF og NB desuden stillet ændringsforslag om, at udpegnings af egen hjælper og fleksibel hjemmehjælp ikke skal være omfattet af lovforslaget, således at kommunerne ikke kan gøre forsøg med disse rettigheder til frit at vælge en personligt udpeget hjælper eller fleksibel hjemmehjælp. På den måde kan vi sikre, at alle ældre i hele Danmark også efter vedtagelsen af dette lovforslag fortsat frit kan vælge den løsning, som passer bedst til det menneske, man er – uanset om man vælger et privat eller et offentligt tilbud.

V har siden 2001 været drivkraften bag udbredelsen af frit valg på en række velfærdsydelser, som bl.a. omfatter behandling, udredning, personlig pleje, praktisk hjælp og plejehjem. V's formål har været at sætte det enkelte menneskes ønsker og behov før systemets. Det har dog ikke løst alle de udfordringer, vi oplever i velfærdssamfundet. For der er udfordringer. Det gælder også på ældreområdet. TV 2's hjerteskerende udsendelse »Plejehjemmene bag facaden« (2020) udstillede på flere måder en række udfordringer på ældreområdet.

V ønsker at løse en del af disse udfordringer, bl.a. ved at styrke fritvalgsmulighederne. Lovforslaget her trækker i den modsatte retning, nemlig mod en begrænsning af ældres ret til frit valg. Frem for at sætte ældre fri er lovforslaget i høj grad et »systemforslag«, som giver kommunerne vidtgående beføjelser i forhold til at kunne indskrænke ældres ret til frit at kunne vælge f.eks. genoptrænings-, pleje- og omsorgstilbud. Det udgangspunkt og lovgrundlag kan V ikke støtte.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter ikke lovforslaget af flere årsager. For det første er lovforslaget udmøntningen af en aftale, som DF ikke er med i. For det andet er DF ikke tilfreds med de hegnspele, regeringen har fastsat, idet hegnspelele bl.a. ikke sikrer borgernes ret til frit valg. For det tredje havde DF gerne set, at regeringen og aftalepartierne havde forpligtet sig til og ladet det fremgå af lovforslaget, at ordningen med at frigøre de udvalgte kommuner mest muligt fra statslig og kommunal regulering aldrig må føre til, at ældre stilles ringere end i dag.

Nogle af de rettigheder, de ældre borgere risikerer at miste, er:

- Retten til selv at udpege en hjælper.
- Retten til frit at vælge leverandør af praktisk hjælp eller madservice.
- Retten til genoptræning (kommunen vil ikke længere være forpligtet til at levere genoptræning).
- Retten til aflastning og afløsning af pårørende (kommunen vil ikke længere være forpligtet til at tilbyde aflastning og afløsning af pårørende).

De tre udvalgte kommuner får mulighed for at fravige en del af servicelovens bestemmelser, f.eks. i forhold til borgernes frie valg. Ældre borgere kan f.eks. risikere at miste retten til frit valg af hjemmehjælp. DF har svært ved at se, at den enkelte ældres individuelle behov bedre kan imødekommes i et system, hvor den ældre ikke har ret til selv at vælge et alternativ.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 8

Af et *mindretal* (V, KF og NB), tiltrådt af et *mindretal* (DF og LA):

1) I *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »90-92« til: »90«.

[Afskæring af bestemmelserne om frit valg af private leverandører af personlig og praktisk hjælp og madservice fra at være omfattet af lovforslaget]

2) I *stk. 1, 1. pkt.*, udgår »94 og 94 a.«.

[Afskæring af bestemmelserne om udpegning af egen hjælper og fleksibel hjemmehjælp fra at være omfattet af lovforslaget]

Af *social- og ældreministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

3) I *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »jf. dog stk. 2«: »og 3«.
[Teknisk ændring]

Af et *mindretal* (V, KF og NB), tiltrådt af et *mindretal* (DF og LA):

Til § 12

4) Som *stk. 01* indsættes:

»*Stk. 01.* Reglerne om frit valg efter § 91 i lov om social service finder tilsvarende anvendelse for kommunalbestyrelsens afgørelser efter regler udstedt i medfør af § 9, stk. 5.«
[Præcisering af, at retten til frit valg af privat leverandør af personlig og praktisk hjælp og madservice gælder, selv om kommunens afgørelse om hjælp er truffet efter kommunens egne fastsatte regler]

5) Som *stk. 02* indsættes:

»*Stk. 02.* Reglerne om frit valg efter §§ 94 og 94 a i lov om social service finder tilsvarende anvendelse for kommunalbestyrelsens afgørelser efter regler udstedt i medfør af § 9, stk. 5.«
[Præcisering af, at retten til frit at udpege egen hjælper og fleksibel hjemmehjælp gælder, selv om kommunens afgørelse om hjælp er truffet efter kommunens egne fastsatte regler]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1 og 4

Med ændringsforslagene foreslås det, at ældre i de tre kommuner, der er omfattet af lovforslaget, fortsat vil have ret til frit valg af private leverandører, uanset at afgørelsen om denne hjælp er truffet efter kommunalbestyrelsens regler udstedt i medfør af § 9, stk. 5.

Kommunerne omfattet af lovforslaget fritages dermed ikke fra at yde borgerne tilsvarende frit valg af leverandør, som hvis kommunens afgørelse om hjælp var truffet efter servicelovens § 83. Det frie valg gælder således ikke for alle kommunens afgørelser, men kun de afgørelser, hvis indhold svarer til indholdet af servicelovens § 83. Ændringsforslagene betyder også, at kommunerne fortsat i medfør af § 92 i serviceloven vil skulle have en skriftlig beredskabsplan med retningslinjer for, hvordan kommunen håndterer konkurser hos de private leverandører, som kommunen indgår kontrakt med, ligesom kommunen i forbindelse med kontraktindgåelse skal stille en række krav til leverandørerne, f.eks. krav om bankgaranti eller tilsvarende.

Til nr. 2 og 5

Med ændringsforslagene foreslås det, at ældre i de tre kommuner, der er omfattet af lovforslaget, som er berettiget til hjælp eller støtte efter § 83, fortsat skal have ret til selv at udpege en person til at udføre opgaverne og fortsat skal have ret til at vælge en helt eller delvis anden hjælp end den, der er truffet afgørelse om, uanset at afgørelsen om denne hjælp er truffet efter kommunalbestyrelsens regler udstedt i medfør af § 9, stk. 5.

Kommunerne omfattet af lovforslaget fritages dermed ikke fra at lade en person, som er berettiget til hjælp eller støtte efter servicelovens § 83, vælge selv at udpege en person til at udføre opgaverne. Den udpegede person skal godkendes af kommunalbestyrelsen, som herefter skal indgå kontrakt med den pågældende om omfang og indhold af opgaverne og om leverancesikkerhed, jf. servicelovens § 90, og om betaling m.v. Både modtagere af praktisk hjælp som af personlig hjælp og pleje har ret til at udpege egen hjælper til at udføre opgaverne.

Kommunerne omfattet af lovforslaget fritages dermed heller ikke fra at lade personer, der modtager hjælp efter servicelovens § 83, vælge en helt eller delvis anden hjælper end den, der er truffet afgørelse om, jf. servicelovens §§ 88 og 89. Fleksibel hjemmehjælp omfatter også muligheden for at vælge ydelser, der ligger uden for det kommunale serviceniveau.

Til nr. 3

Med lovforslagets § 8, stk. 1, vil kommunalbestyrelsen kunne beslutte, at §§ 79 a og 81 a, § 83, stk. 1, 3 og 5, § 83 a, § 84, stk. 1, §§ 86, 90-92, 94 og 94 a, § 139, stk. 2, og §§ 151, 151 b og 151 c i lov om social service og § 8, stk. 1 og 2, og §§ 32 og 33 i lov om friplejeboliger og regler fastsat i medfør heraf helt eller delvis ikke skal gælde for kommunen eller de tilbud i kommunen, som kommunalbestyrelsen udpeger, jf. dog stk. 2. Efter den i § 8, stk. 3, foreslåede bestemmelse kan kommunalbestyrelsen ikke fravige de i § 8, stk. 1, foreslåede bestemmelser, for så vidt angår borgere, der benytter deres ret efter § 3 i lov om friplejeboliger til frit at vælge at indgå lejeaftale med en friplejeboligleverandør om en plejebolig eller en lignende boligform, der er beliggende i en anden kommune end dem, der fremgår af §

2. Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 3, udgør således også en undtagelse til den foreslåede bestemmelse i stk. 1, hvilket foreslås tydeliggjort med ændringsforslaget. Der er således alene tale om en teknisk ændring.

6. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 24. marts 2021 og var til 1. behandling den 8. april 2021. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Social- og Ældreudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Hørings svar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og social- og ældreministeren sendte den 15. februar 2021 dette udkast til udvalget, jf. SOU alm. del – bilag 194. Den 24. marts 2021 sendte social- og ældreministeren høringssvarene og et høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 9 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 28 spørgsmål til social- og ældreministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Birgitte Vind (S) Bjørn Brandenburg (S) Camilla Fabricius (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Daniel Toft Jakobsen (S)

Malte Larsen (S) Tanja Larsson (S) Rasmus Stoklund (S) Henrik Vinther (RV) Andreas Steenberg (RV) Trine Torp (SF)

Charlotte Broman Mølbæk (SF) Kirsten Normann Andersen (SF) fmd. Pernille Skipper (EL) Jakob Sølvhøj (EL)

Torsten Gejl (ALT) Fatma Øktem (V) Anni Matthiesen (V) Marie Bjerre (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V)

Hans Andersen (V) Jane Heitmann (V) Karina Adsøl (DF) nfmd. Liselott Blixt (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)

Brigitte Klinskov Jerkel (KF) Mette Abildgaard (KF) Mette Thiesen (NB) Ole Birk Olesen (LA)

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	49	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	39	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Kristendemokraterne (KD)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	14	Siumut (SIU)	1
Enhedslisten (EL)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Nye Borgerlige (NB)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	7

